

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 10.

V Ljubljani, 28. marca 1895.

Letnik I.

Katoliški socijalisti.

Sveti Oče Leon XIII. so pisali prelepo pismo dne 6. jan. ameriškim škofom. — V tem pismu govori tudi o delavskih društvih tako-le: »Pri snovanju društev je skrbno na to paziti, da nikdo ne zapade kaki zmoti. In to velja zlasti o delavcih; ti imajo vsekakor pravico združevati se, da si stanje zboljšajo; to želi cerkev in ne prepoveduje naravno pravo; toda veliko je na tem ležeče, s kom se zvezujejo, da ne pridejo ondi, kjer iščejo sredstev za izboljšanje svojega stanja mnoge višje stvari v nevarnost. Najbolje se zavarujejo proti temu, s tem, da trdno sklenejo, nikdar in nikjer ne pripustiti, da se žali pravičnost. Društvo torej, katero vodijo, in je pod vplivom takih oseb, ki jim manjka čut pravičnosti, ki niso veri prijazni, more veliko javne in zasebne škode napraviti, koristiti ne more. Iz tega sledi, da se ni ogibati le onih društev, ki so od cerkve izrečno obsojena, temveč tudi onih, katera so po sodbi razsodnih mož in zlasti škofov sumljiva in nevarna.

Vendar pa naj se poskušajo katoličani pridruževati katoličanom; to bo zelo pomagalo vero ohraniti, izvzemi, ako sili potreba drugače ravnati. Na čelo svojim društvom naj pa postavljajo duhovnike ali poštene spoštovane neduhovnike, ter naj se mirnim potom potezajo za svoje koristi, posvetovaje se z njimi, zlasti ravna se po navodilih, katera smo podali v okrožnici »Rerum novarum«. Nikdar pa naj ne pozabijo, da je prav in želeti, da se branijo in zagotavljajo ljudstvu njegove pravice, vendar pa pri tem ni prezirati dolžnosti. Glavne dolžnosti pa so: ptuje lastnine ne se dotakniti, vsakemu pustiti, da prosto razpolaga s svojo lastnino, nikogar ovirati, da ponudi za delo svojo moč, kjer in kadar mu kaže. Lanska nasilstva in zmede v vaši domovini so migljaj, da preti tudi ameriški družbi prevratnikov smelost in razbrzdanost. Okoliščine časa same opominjajo torej katoličane, naj se potezajo za mir v državi in zato izpolnjujejo postave, marže nasilje in ne zahtevajo več, kakor je prav in pošteno.

Te očetove besede so za nas odločilne, v njih je bistvo katoliških delavskih teženj, v njih je pa tudi od-

govor nasprotnikom, zakaj se mi katoliški delavci imenujemo katoliško socijalne.

Dandanes je mnogo ljudi, ki se vedoma ali nevedoma sramujejo priznati, da sta jih učila krščanski oče mati — Boga znati. Zato zabavljajo taki ljudje na vse, kar je le količkaj v zvezi z vero in Bogom. Četa takih revežev začela se je nabirati najpred iz takozvanih »boljših krogov«, katerim krščanstvo radi tega ni ugajalo, ker prepoveduje razne grešne razkošnosti in ostudne nečimernosti, katerim so se te vrste ljudje vdali. Od teh ljudij raztrosile so se protikrščanske misli in dejanja tudi med tako imenovano »nižje ljudstvo«, katerega precejšnji del se je res tudi poprijel načel brezverstva. Dokler je vladalo krščanstvo, toliko časa je bil tudi bolj stalen red, in boljše življenje. Delavci, rokodelci, sploh delavno ljudstvo je bilo zadostno preskrbljeno pri svojih gospodarjih z vsem potrebnim. Skrbelo se je za onemogle in bolne. O kaki brezposelnosti in kakem splošnem uboštvi, kakoršnega vidimo dandanes, nam zgodovina krščanskih časov nikjer ne govori. Ljudje so imeli delo in tudi kruh; dandanes pa še tisti, kedor ima delo, nima potrebnega kruha. Od kod toraj prihaja zlo, katero mi delavci tako zelo čutimo? Ljudje iščejo raznih vzrokov, kateri bi bili provzročili sedanje žalostno ljudsko stanje. Največ jih je, ki trdijo, da je iskati vzroka v obstoječih razmerah, po katerih sme vsakdo brezsrčno in neusmiljeno izkoriščati si družega človeka v lasten svoj dobiček. Toda vpraša se, zakaj pa je nastal ta, sedaj obstoječi družabni red? S tem, da ljudstvo vidi v sedanjem kapitalističnem redu vzrok svoje revščine, vidi pač samo zunanji vzrok propasti, ne vidi pa notranjega pravega vzroka. Da pa ljudje ne vidijo tega, iskati je vzroka v tem, da jih je omamilo brezverstvo, ter jim zatemnilo um, da se ne morejo popeti do višine pravih mislij ter prave resnične razsodnosti. Le iz tega vzroka je mogoče, da delavsko ljudstvo v večih krajih išče svojega rešenja v socijalni demokraciji. Res je, da se socijalna demokracija trudi odpraviti sedanje zlo; res je pa tudi, da socijalna demokracija stoji popolnoma na stališču brezverstva, in da celó trdi, da je vera škodljiva in nasprotna pravičnim zahtevam ljudstva. Socijalna demokracija trdi to, ne premislivši, da je ravno vera tista moč, katera daje tudi socijalnim demokratom (četudi oni o tem nečejo nič vedeti) zavest pobratimstva in družitve. Da stojé socijalni

demokratije na stališču brezverstva, je jasni dokaz tudi to, da so zavrgli krščansko medsebojno ljubezen, ter so jo nadomestili z nekim »bratstvom«.

Ker toraj socialni demokratje, kakor tudi vsi brezverci zametujejo temelj ljudskega blagostanja, krščansko ljubezen, je nemogoče, da bi oni mogli ustanoviti pravo ljudsko blagostanje in pa stalen red. Ako ne bo vezal prihodnjih rodov duh krščanske ljubezni in pravičnosti, zastoj je ves napor za boljše čase. Kakor mora imeti vsaka stavba svoj pravi temelj, na kateri se naslanja, da ji je zagotovljen obstoj, tako mora imeti tudi človeška družba pravi temelj, na kateri more brez skrbi postaviti poslopje srečne bodočnosti. Ker so toraj socialni demokratje zamenili nejasno, medlo »bratstvo« za krščansko ljubezen, silo za krščansko pravičnost, odrekli so se s tem tistemu temelju, na katerem je po našem mnenju in prepričanju edino mogoč obstoj stavbe — srečne prihodnosti. Da bratstvo še ni krščanska ljubezen, in da bratstvo še ni izraz krščanske pravičnosti do bližnjega, razvidno je iz tega, da se celó pravi rodni bratje dostikrat zaradi kake malenkosti med seboj smrtno pobijajo, ker jim manjka medsebojne krščanske ljubezni in pravičnosti. Le na podlagi živega čuta, krščanske ljubezni in pravičnosti do bližnjega, je mogoče za stalno odpraviti sedanje nenaravne in nekrščanske ljudske razmere, na njihovo mesto pa postaviti zopet red, po katerem bo vsakemu zagotovljeno to, kar je res njegovega. Kakor je po brezverstvu prišlo do tega, da je na svetu poleg tolikega bogastva tako neizmerno veliko število revežev, tako mora priti po krščanstvu zopet blagostanje ljudij. Da se pa vrne ljudstvu po krščanstvu zopet blagostanje, treba je, da se ljudstvo povrne zopet nazaj na pot, katero je zgrešilo in se z vsemi svojimi silami oklene naukov vere Kristusove, ter si le po poti teh naukov išče svojega blagostanja. Ker torej vemo, da vse hudo, ves nered, lakomnost, dobičkaželjnost, zatiranje delavnega ljudstva, samooblastnost posameznih kapitalistov proti njihovim delavcem in količkaj od njih odvisnih družih ljudi, izvira edino le iz materijalističnega brezverstva in od tega izvirajoče materijalistične brezsrčnosti do družih ljudij, moramo priti do sklepa, da na podlagi materijalizma ne bo nihče odrešil trpečega ljudstva. Tudi socialni demokratje ne! Ker vidimo v katoliški cerkvi kot braniteljici pravega krščanstva tisto silo, katera jedina vse dobro vrejuje, s tem, da hoče dati in zagotoviti vsakemu svoje, in ker brezverski materijalizem rodi samo samopašnost in krivico — zato smo katoliško-socialni.

Naša organizacija.

Slov. kat. del. društvo je dalo podpore svojim bolnim članom v 5. in 6. tednu 69 gl. 50 kr. torej je dalo v 6. tednih 179 gl. 30 kr. — Darovali so častiti gospod župnik M. Malenšek 10 gl. za bolne društvenike, za kar se jim prav toplo zahvaljujemo. Bog jim povrni

in obudi še mnogo dobrotnikov, ker društvo je vsestransko potrebno darov, da bo moglo zadostiti svoji težki nalogi.

Kat. del. društvo za Prevalje in okolico ima svoj prihodnji mesečni shod v nedeljo dné 31. marca t. l. po popoldanski službi božji pri Štekl-u v Farski vasi. Naj bi udje dosli v prav velikem številu! — Novo društvo vzbuja med delavci mnogo zanimanja, pa tudi nasprotnikov ne manjka. Naj bi se jih nihče ne zbal, marveč vsi poslušali glas: Krščanski delavci, združite se!

Društvena. Zložil »katoliškemu društvu za delavke« dr. J. E. K. Vglasbil P. Angelik Hribar O. s. Fr. 1895. Samozaložba. Tisek »Katoliške Tiskarne.« Cena 5 kr. Ta mična četveroglasna skladba za ženski zbor se dobiva pri katoliškem društvu za delavke v Ljubljani, Žabjak 1.

Iz savinjske doline. Dragi »Glasnik« sprejmi tudi iz našega Spodnje-Štajerskega par vrstic v svoj in naš cenjeni list. Kakor je bilo že naznanjeno, ustanovilo se je pri nas, v prijaznem trgu Žalec, v sredini lepe savinjske doline »Slovensko katoliško delavsko društvo«. Da so se tudi tukaj našli nasprotniki, ki obrekujejo in zabavljajo čez to toli potrebno društvo, to se razume. Tako so nedavno v eni tukajšnjih gostilen grozno zabavljali čez našega vrlega predsednika, da za njega je že sedaj dobro, ker mu društvo časopise kupuje, in več enakih stvari, katerih tukaj ne bom navajal. Štejem si toraj v dolžnost, da popravim čast našemu vrlemu gospodu predsedniku. On je popolnoma na svojem mestu kot predsednik, ter žrtvuje vse svoje moči v blagor društva. Dalje pravijo ti, da se enako društvo tukaj pri nas itak ne potrebuje, in da bi tudi vedeli radi, kakšen namen ima. Na te neumnosti skoraj ni vredno odgovarjati, ker tukaj pozna vsak dobro razmere teh brezpametnikov. Če jih pa zanima, kakšen namen ima to društvo, zakaj pa niso sami prišli na javni občni zbor, na katerem se je popolnoma natanko razložila od treh izvrstnih govornikov potreba in namen društva? Vsakemu posebej na dom se pač nikakor ne more hoditi razlagat. Pri vsaki priliki se pokažejo naši nasprotniki sovražnike duhovnikov in Slovencev. Ali ne pljujejo s tem v svojo lastno skledo? Opozarjal bi se posebno rokodelce in krčmarje v Žalci in okolici na to. Če bodejo delali in točili le žalskim socialnim demokratom in Nemcem, tedaj se jim bodo pač kmalu naredile pajčevine po želodcu. Ravno sem slišal, da sta se neki krčmar in njega žena v bližini Žalskega trga izrekla, da je vse jedno, če jih obišče kristjan ali jud, Nemec ali Slovenec ali naj bo kdor hoče, samo da plača. To si bomo dobro zapomnili. Gostilen pa, po katerih imajo zbirališče in zavetje naši nasprotniki, ogibali se bomo, kakor garjevih ovac. Kdor ni z nami, je zoper nas. Predsednik rokodelske obrtnijske zadruge v Žalci naj si zapomni, da si bomo izvolili pri prihodnji volitvi za predsednika moža, kateri bode deloval z nami in za nas, nikakor pa ne onega, ki bi deloval zoper nas. Toliko za sedaj, drugokrat objavim imena, če zasledim še kakšno obrekovanje in nasprotovanje. — Tukajšnje slovensko katoliško delavsko društvo napreduje vrlo dobro. Udje pristopajo vedno.

Vabimo pa še vse nevpisane, komur je mar za svoj in naroda blagor in za najdražji zaklad, sv. vero. Sveta dolžnost nam je, da popravimo, kar smo že zamudili, in to bomo dosegli s združenimi močmi. V to pozivamo Bog!

Delavec.

Politika po svetu.

Bismark, bivši državni kancler, praznuje dne 1. aprila svojo osemdesetletnico. Ta mož je našemu cesarstvu in sploh Evropi grozno škodoval. Naša nesrečna vojska l. 1866 na Češkem je bila njegovo delo; ravno tako tudi krvava vojska s Francozi l. 1870. On je s »krvjo in železom« zvaril razne nemške kraljevine in kraljestva v jedno cesarstvo, kateremu je na čelo postavil pruskega kralja. — Doma je kruto in z brezobzirno krivičnostjo zatiral katoliško cerkev, odpravil nemškega zastopnika pri sv. Stolicy, zapiral škofove in duhovnike, prepovedoval božjo službo in zabranjal prejemanje svetih zakramentov; uvel je civilni zakon, odvzel duhovnikom dohodke itd. Tako daleč je prišlo, da je bilo v kratkem času 11 škofijskih sedežev (med 15) praznih in več nego 1700 župnij in drugih cerkvenih služb brez duhovnikov. Bismark je pa nazadnje vendarle izprevidel, da ne kaže bojevati se s katoliško cerkvijo, in rad ali nerad se je moral vsled junaške borbe katoličanov udati. Od l. 1880—1887 se je vsako leto kaj zboljšalo katoličanom, a vsega tudi sedaj še nimajo. Tako n. pr. so jezuitje in redemptoristi še vedno izgnani. Da je tak krivičnik zatiral tudi nižje stanove, da je s silo ponemčeval Poljake, kolikor jih prebiva v nemškem cesarstvu, da je jedino s silo hotel premagati socialiste, je lahko umevno. Ta mož je pa vendar moral iti. Mladi cesar Viljem II. ni hotel biti navadna igračka v njegovih rokah. Zato je moral odložiti svojo službo in sedaj živi v Friedrichsruhe v svojem gradu. Temu možu sedaj liberalci in nemški prenapeteži po celem svetu pripravljajo slavnosti za 1. aprila. Tudi v Avstriji, zlasti po Štajarskem se tega neumnega in krivičnega slavja vdeležujejo. Nemški državni zbor je osramotil te ljudi, ker je z večino 17 glasov odklonil predlog zborničnega predsednika, naj mu tudi državni zbor čestita. Druzega Bismarku pač ni želeli ob njegovi 80letnici, naj se vsaj na pragu v večnost izpozna in naj dela pokoro za svoje velike pregrehe.

Rudniški nadzorniki. Nesreča v Karvinu je pretresla tudi poslance in takoj so se jeli posvetovati, kako naj bi se pomagalo ubogim rudokopom. Posl. Beernreiter je predlagal, naj se uvedejo posebni rudniški nadzorniki, ki naj bi posredovali med delavci, delodajavci in vlado in naj se posebne kazni določijo tistim, ki bi kakor-koli zanemarjali to, kar je treba za varnost pri rudnikih. Gotovo je, da se je sedaj mnogo premalo storilo v tem obziru. Prav je imel liberalni posl. Zis, ko je pri ti priliki dejal, da je zavaljo tega tako slabo, ker imajo povsod samo juristi prvo besedo, ne pa možje, ki kaj razumejo. Juristi, vzlasti jezični doktorji, imajo

res vse v rokah in zato ni čuda, če ne gre vse tako, kakor bi moralo iti. Tako daleč je že prišlo, da se javno trdi, da ni mogoč noben zastop, če ni juristov zraven. Zdrava pamet pa pravi, da je treba pri vsaki stvari samo takih mož, ki jo razumejo, torej pri obrtniških — obrtnikov, pri kmečkih — kmetov, pri delavskih — delavcev i. t. d., in skušnja nas uči, da je ravno to, da juristi vse nadvladujejo, največja ovira zboljšanju nezdravih socialnih razmer in da se vsled tega še tisti zakoni, ki so sicer dobri, ne morejo izvršiti.

Državni zbor se posvetuje sedaj o novem davčnem zakonu. Dosedaj imamo v Avstriji te-le naravnostne (direktne) davke: Zemljiški davek, hišni davek (t. j. hišni dohodninski davek, hišni razredni davek, in 5 odstotkov od dohodkov tistih poslopij, ki so prosta hišnega dohodninskega davka), pridobitni in dohodninski davek. Poleg tega imamo te-le nenaravnostne (indirektne) davke: Užitninski davek (na pivo, žganje, vino, mošt, meso, petrolej, koleki in pristojbine, monopoli (tobak, sol), loterija, mitnina, pristojbine za punciiranje in sodomerstvo. — Novi zakon preneha samo naravnostne davke in sicer najbolj pridobitni in dohodninski davek. Hišni in zemljiški davek se bo samo nekoliko znižal (10—15 odst.) Pridobitni davek se bo manjšim obrtnikom kar odpustil. Najvažnejše pa je, da se uvede stopnjevan dohodninski davek. Čim večji dohodki, tem višja davčna mera. Do 600 gld. dohodkov je davka prostih. Kako se bo meril ta davek pri kmetih, še ni gotovo. Menda vsaj ne bo treba kmetu polagati računa o vsakem jajcu, ki ga mu znese kokoš, o vsaki črešnji, ki mu zraste na njegovem svetu itd. — Sodi se, da zmagajo tisti poslanci, ki zahtevajo naj se pri kmetih računa dohodek po čistem katastr. dohodku ali po najemnini, ki jo prejema kdo za svoje posestvo. Novi zakon ima vse polno lukenj, skozi katere bodo uhajali bogatini. Liberalci so v zbornici sploh resno zatrjevali, naj se preveč ne pritiskajo bogati kapitalisti, ker s tem bi se nekako primorali, naj — goljufajo. To je pa res krasno načelo! — Posvetovanje v zbornici gre počasi naprej. Saj se gospodom poslancem res nikamor ne mudi.

Na Nemškem se kmetom zelo slabo godi. Žito ima vedno manj cene. Da bi se posvetovali, kako bi se dala dvigniti žitna cena, je sklical cesar Viljem II. državni svet veljavnih mož. Kani t z je pri tem svetu zagovarjal predlog, ki ga je že preje stavil v državni zbornici. On namreč hoče, da bi država žito vsprejela v svoj monopol, da bi je ona sama kupovala in prodajala, kakor pri nas n. pr. sol. Žitu bi se nastavila neka primerna najnižja cena, katera bi se ne smela znižati. S pametno colnino bi zabranila, da ne bi iz tujine žito škodovalo domačemu. — S tem bi se res nekoliko pomagalo kmetom, toda gotovo je tudi, da bi se vsem — podražil kruh in sploh živž. Začeti se mora drugje, če se hoče priti do kakega zboljšanja; streti se mora namreč nasilstvo denarja, krutost kapitalizma. Ko bo denar imel zopet svojo pravo vrednost, jo bo imel tudi človek in njegovo delo. Državni monopol za žito

je po naši sodbi nesrečna misel, pač pa je država dolžna neko drugo stvar vzeti popolnoma v svoje roke, namreč — denar in kredit. S tem se bo zlomila kapitalizmu nadvlada. — Kar srce nas boli, ko beremo, koliko dobička prinašajo razne banke pri nas v Avstriji; po 8, 15, celo 20 odstotkov znašajo samo dividende brezskrbnim delničarjem. Špekulacija z denarjem je vedno več vredna, delo pa vedno manj. Kam jadramo?

Uradniki pri gospodarskih zadrugah morajo biti tudi zapisani v bolniške blagajne in če opravlja kak član ravnateljstva posle uradniškega značaja, mora se tudi on zapisati vanje. Tako je odgovoril pred 14 dnevi minister notranjih stvari v našem drž. zboru na neko interpelacijo.

Volivna preosnova. Volivni pododsek še vedno tišči svoje skrivnosti. Časopisi so zadnji čas izvohali nekatera načela, po katerih se ima sestaviti novi volivni red. Dosedanje skupine: kmečka, veleposestniška, mestna in trgovinskih zbornic — ostanejo. Zraven pride še peta skupina, ki bo imela dva oddelka: v enem bodo volili delavci, ki so vpisani v bolniške blagajne in v drugem bodo volili tisti, ki plačujejo naravnostni davek v svoti pod 5 gld. Govori se, da dobó peta skupina 70 poslancev. Bodi, kar more; to je gotovo, da naša volivna pravica hodi polzevo pot in da bomo jedno leto že še čakali predno jo dobimo in — kakšna bo — Bog sam ve.

Socijalni pregled. V Belgiji se sedaj posvetujejo o novem občinskem redu. Če se vsprejme sedanja vlada predloga, so sklenili socijalisti, da priredé v celi Belgiji splošno stavko. — V Novem Orleanu v Ameriki so se zbili dné 13. marca med seboj zamorski in beli delavci. Med ljudstvom je navstala velika buka in pri tem so ubili šest Lahov. — V francoski zbornici je predlagal poslanec Sombá, naj se uvede osemurno delo v državnih tobačnih in žvepleničnih tvornicah. Zbornica je ta predlog odklonila. Ministerski predsednik Ribó je pri tem vrgel nekaj peska delavcem v oči, rekoč, da se je s stavkujočimi žvepleničnimi delavci pogodil in izrekel je nadejo, da bodo tudi drugi dolodajavci posnemali njegov vzgled. Ta govor se je potem nabil pri vseh občinskih uradih. — Dné 16. t. m. je bil shod tistih francoskih socijalistov, ki se imenujejo kolektivisti. Neki govornik je predlagal, naj se odpravijo stalne armade in je hvalil Marksa, Bebela, Engelsa, Libknehta in sploh nemške socijaliste. — Socijalist Kloví-Higijé (Clovis-Hugues) je bil predsednik temu shodu in je dejal: Stalna armada in nemški duh v socijalizmu se ne sme pobijati, dokler ima Nemčija Alzacijo in Lotaringijo. Nemški socijalizem se mora podreti, **ker je samo nesramna komedija.** Nam se tudi tako zdi. Socijalisti pa morajo med seboj to še boljše vedeti.

Vojška med Kitajci in Japonci se še ni končala. Kitajci so sicer poslali svojega zastopnika Li-Hung-Čanga na Japonsko, naj skuša skleniti mir, toda do zdaj še ni nič drugega dosegel, nego da ga je dvajsetleten pobalin dné 23. t. m. s pištolo v lice vstrelil in s tem pokazal, koliko sovraštvo vlada med japonskim

ljudstvom proti Kitajcem. Li-Hung-Čangova rana na licu sicer ni nevarna, toda duh, ki se kaže iz tega dogodka, je pač mnogo nevarnejši.

Razvedrilo.

Zvestoba v službi.

»Joka in stoka bode se dovolj, tako silna nesreča nas čaka,« pravil je z glavo majaje železnični nadzornik na postaji v I. mozem, ki so stali v delavnici na kolo-dvoru pol zbegani, pol plašni. »Vihar je razdejal danes brzojavno zvezo proti P., in ravno sedaj je naznanil čuvaj pri številu 114., da je ondi most poškodovan in skoro gotovo več časa ne bode mogoče čezenj voziti.« — Tihota je nastala.

»V jedni uri ima priti osebni vlak iz P. na most, in to je treba zabraniti. Brzojavno ne moremo sporočiti, naj vlak obstane. Ali bi ne stopil kdo izmed delavcev peš čez most, da prihajajočemu vlaku dá svarilno znamenje z rdečo lučjo? Kateri si toliko upa?

Zopet vse tiho. Ni ga bilo med korenjaskimi možmi, ki bi imel srce, da bi si upal v nočnem viharju na pot. Kdo ve, ali ne pokoplje most tudi njega?

»Ali ga res ni, ki bi se pripravil na to pot, da reši toliko ljudij pogube?« vpraša še enkrat nadzornik. — Tretjič vse tiho. Vsi so zrlí v tla.

»Pahovnikov Blažek je ondi; morebiti se udá ta,« odvrne čez nekoliko časa neki delavec ter pokaže dečka, ki je ves zasopljen naglo bredel po blatni poti. Pahovnikov Blažek je bil deček, ki so ga rabili na postaji za lažje posle. Krvavo zasluženi denar je delil z ubožnim, bolehavim očetom. Nadzorniku je bil deček prav priljubljen, zakaj nikdar se ni uprl; ravno sedaj se je povrnil z dolge poti; dasi je bila težavna pot, vendar se Blažek ni branil vkljub besnemu viharju. Jedino nanj se je zanašal tudi sedaj še nadzornik. »Nevarno pot čez most bi bilo napraviti, sicer je veliko ljudij izgubljenih. Ali bi si ti upal na pot?« vprašal ga je takoj, ko je stal pred njim ter sporočal, kako je opravil prejšni posel. »Dovolite mi, da bodem nekoliko časa sam,« odvrne Blažek. Nadzornik je privolil, a čudno se mu je zdelo, čemu deček to prosi. »Pošteno si bode še premislil, vsakemu je pač lastno življenje najdražje,« menil je neki delavec.

Deček je šel med tem v neko sobo na postaji, in deset minut je preteklo, predno se je zopet povrnil v delavnico. Sedaj pa je bil pripravljen na pot. Bolje je, da je izgubljeno jedno življenje, kakor mnogo, bil je njegov sklep. Napravil se je kar po železničnem tiru, ker je bila tu pot najmanj nevarna in je upal najpreje priti do svojega cilja. S seboj je imel veliko svetilnico z rdečim steklom — rdeča luč je namreč znamenje strojevodji, naj vstavi vlak. —

Nekaj časa je spremljal pogumnega dečka nadzornik sam. Predno se je vrnil, vprašal ga je še, ali se ni s početka morebiti še pomisljal, kaj bi storil.

»Ne,« odvrne Blažek, »molil sem k Bogu, naj mi bo v pomoč; ako bi pa mene zadela smrt, naj ne zapusti mojega starega očeta.«

Nadzornika so ganile te besede.

»Ti se srečno povrneš, dragi,« odvrne, »in zaslužen plačilo ti ne izostane.«

»Zaradi plačila bi si ne bil upal. Kar sem storil, bila mi je dolžnost!«

»Bog torej s teboj, vrli deček!« Nadzornik se je vrnil, in vrli deček je nato odhitel sam v temno noč.

Bila je težavna pot. Mrzli, rezki veter je bril dečku v obraz ter ga oviral, da ni mogel tako pospeševati korakov, kakor bi bil rad. Tudi utrujen je bil deček, ker se je bil ravnokar povrniti z daljšega pota. Vkljub temu se je kar najbolj podviral. A čim bliže reke je bil, tem huje in očitneje mu je pretila nevarnost. Voda je že prestopila breg, razlila se daleč okrog, valovi pa so bučali na obeh straneh ob železničnem nasipu. Le z največjim naporom se je še držal na nogah.

Prišel je naposled do mostu. A srca mu ni napolnilo veselje, še hujsi mraz ga je spreletaval, ko je videl, kaj je vihar napravil. Del prednjega zidovja je voda že pokopala v svojih globinah; najmanj bi še deček zasel v stran, in valovje bi bilo tudi njega vsprejelo v svoje hladno naročje. Marsikdo bi se še tu povrnil, a mladi junak je vzdihnil: »Sveti Jožef, stoj nam vsem ob strani!« in pogumno stopil na most ter odhitel, da pride čim preje na drugo stran. A čutil je, kako se je pred divjim viharjem zibal ves most pod njegovimi nogami; sedaj je še-le spoznal, v kaki nevarnosti je bil prihajajoči vlak. »Pa, saj je še precej daleč,« tolažil se je Blažek in zato upal, da srečno še o pravem času pride ter dá svarilno znamenje. »Da pridem le enkrat na ono stran mostu,« zdihoval je, »tam bode strojevodja lahko opazil rdečo luč, ker je tir popolnoma v ravni črti stavljen.« A kaj je ondi? Prav daleč se prikazete dve lučici, ki bliskoma prihajata vedno bliže in bliže. Bistro dečkovo oko ju ni prezrlo, — res vlak je, — vlak se bliža, in deček je še na mostu.

»Sveta mati pomagaj,« plašno vsklikne, in spehani deček napne poslednje moči ter zdirja po mostu naprej. Krčevito tišči svetilko ter jo vihti nad glavo. Zdavnaj ima vže most za seboj, še vedno hiti po tiru vlaku naproti. Seveda, vlak se bliža hitreje, čudno razsvetlujejo luči na stroju tir, ki vodi sedaj toliko sto potnikov v hladni grob. Še dirja deček naprej, k sreči po stranskem tiru, — utrujenost je zmogla pogum, noge se mu odpovedó, Blažek se zgrudi, a tudi na tleh se vihti rdečo luč strojevodji v svarilo. — —

Grozno vršanje in rožljanje; vlak odhiti mimo. Dečku se zvrtil pred očmi; gotovo je prišel prepozno. Nezavesten strahu in napa omahne. Vlak — toliko ljudij — vse izgubljeno!

Toda niso izgubljeni. Trikrat ali štirikrat pretrese ostro brlžganje zrak, hreščanje zavornic se čuti v temno noč, vlak obstoji — komaj osemdeset korakov od pogubnega mostu. Rešeni so. Vse izprašuje, od kodi in čemu znamenje, naj vlak obstane.

»Nevarnost nam kje preti,« izpregovori nadsprevodnik. »Drugje ni mogoče, kakor na mostu.« Dvema sprevednikom ukaze, naj ogledata most, sam pa se napoti s strojevodjo, da poišče svarilca. Dolgo jima ni bilo treba iskati, rdeča luč jima je kazala mesto, kam naj se ozreta.

»Ako vrli rešitelj le ni plačal naše rešitve z lastnim življenjem!« pravi strojevodja.

Hitita na oni kraj. Nezaveden leži srčni deček poleg svetilnice na tiru.

»Pol odrasel deček nam je prinesel rdečo luč,« pravi nadsprevodnik. »Gotovo je iz I. prišel. Nezaveden je, poškodovan ni videti. Vrl, čvrst deček res! Kdo je neki? Pa, saj to še zvemo! Tu ga ne smemo pustiti.«

Korenjaška možaka vzdigneta nezvestnega dečka ter ga na vlak neseta, kjer je bil dobro preskrbljen. Tudi sprevednika se v tem vrmeta ter naznanita, v kakem stanju je most. Drugega ni kazalo: vlak se je vrnil na bližnjo postajo nazaj. — —

In Pahovnikov Blažek? Še tisto noč ga je napadla huda vročinska bolezen. Skrbno so mu stregli na bližnji postaji in ljubeznivo čuvali nad njim, a tri dni se ni zavedel, neprestano se mu je bledlo. Zdravnik sam je obupal nad njim. Še-le četrty dan se mu je zopet povrnila zavest.

Kako hvaležni so bili vrlemu dečku oni, ki jih je njegova požrtvalnost rešila gotove pogube, ni treba omenjati. Ako pa so obetali in ponujali bogata plačila, zahvaljeval jih je z besedami: »Kar sem tem storil, bila je le moja dolžnost!« Pač pa se je spominjal svojega slabotnega očeta, kako trdo bode zanj, ako pokliče Bog njegovo edino podporo iz življenja! To je skrbelo blagega dečka do zadnjega trenutka — dva tedna pozneje je neizprosna smrt strla Blažka.

A še v smrti je bil v podporo in blagoslov svojemu očetu. Vsi popotniki namreč, — okoli štiristo jih je bilo, — so zložili precejšno svotico ter jo poslali staremu očetu. Marsikatero srce je tako ganila dečkova smrt, da je darovalo zapuščenemu možu celo zlat. Vrh tega mu je izročila še železnična uprava precejšen znesek, tako da mu ni bilo treba nikdar več pomanjkanja trpeti.

Za vse to je zahvaljeval petnajstletnega dečka — in njegovo požrtvovalno zvestobo v službi.

Socijalni pogovori.

Delavski stan je čistiljiv. V poganskem starem veku so pogani zaničevali delo in nje, ki so delali. Tudi v krščanski družbi jih je mnogo, ki z zaničljivostjo po strani gledajo navadnega delavca v ponošeni njegovi delavni obleki. To so oni, ki so sicer zapisani kot kristijani v krstnih bukvah, v srečju pa ni več nobenega sledu duha Jezusa Kristusa. Če bi imeli kaj duha Gospodovega, ne bilo bi mogoče, da bi tako po eni strani ošabno, po drugi nespametno zaničevali delavca; oni bi ne imeli samo sočutja s priprostim možem, nego celo

spoštovali bi ga, ker je po nazivanju krščanskem visokočastitljiv. Prva odlika delavskega stanu je, da je v njem mnogo plemenitih mož. To ne stori še pravega moža, če nosi kdo drago obleko, če se zna fino obnašati s počesanimi lasmi, če drugemu ugajajo njegovi pokloni, njegovo ročno obnašanje. Vnanja prijaznost, lepa obleka, v srečo je pa doma hudobija, to vidimo na mnogih premetenih goljufih in zločincih. Tudi ta še ni zares mož, ki si je pridobil velike učenosti. Znanje in duševna izobrazba je imenitna reč, koristna in vredna, da se zanjo potrudimo; a sama znanost ne stori še človeka pravno dobrega in krepostnega. Lahko ima kdo zelo učeno glavó, pri vsem tem pa sprideno srce, kjer so doma divje neukročene strasti. Zgodovina to večkrat jasno kaže, vsakdanja skušnja pa nas sama uči.

Glavna reč je duševna notranja veljava in čednost ali krepost. Zares mož je tisti, ki nima predsodkov, nego ravna vselej po pravih načelih; tisti je mož, ki ima resnično voljo svoje dolžnosti vsestransko in zvesto spolnovati. In prav delavski stan ima je in ima še vedno mnogo mož v svoji sredi, ki so bili skozi in skozi plemeniti značaji, ki jim je bilo pod priprosto delavsko obleko zlato srce; ti možje vedoma in lahko-mišljeno niso koraka odstopili od ukazov božjih, spolnovali so z veseljem težke svoje stanovske dolžnosti, živeli so iz vse svoje duše za svojo družino in ljubili svojega bližnjega prav po nauku Gospodovem. Bili so to uzorni možje in svetili so se v človeštvu kot svetle zvezde na nebu.

Nekateri izmed njih so plodonosno delovali v zapupnih službah, katere so jim podelili v mestih in občinah, kjer so prebivali. Delavci vzrejajo priprosto svoje otroke ali celo revno, ti morajo biti pridni in delavni, zgodaj se morajo naučiti sebe premagovati; zato so taki otroci pozneje mnogokrat jako energični, delujejo mnogo bolj intenzivno in vstrajno nego otroci gosposkih starišev, katere so doma krivo vzrejali in jih omehkužili. Zgodovina srednjeveška podaja nam vzgledov iz vseh dežel, da so po mestih možje-rokodelci pripomogli mnogo s svojo pridnostjo in delavnostjo, da so mesta cvetela, da je rasel občni blagor, da se je kupčija razširila. Omenimo še tukaj vseh onih vzglednih pobožnih duhovnikov, ki so se rodili med priprostim ljudstvom; oni so dobrote delili v svojem zares apostoljskem delovanju; omenimo tudi mnogih učiteljev, ki so sveto vršili od Boga jim dano nalogo, so vzgojevali v krščanskem duhu izročeno jim mladino in mnogo dobrega storili v prid človeštva. Taki možje so čast delavskemu stanu, storé ga, dejal bi, vzvišenega.

Počastil je pa še nekdo drug delavski stan. Ko je Bog Oče v svojem brezmejnem usmiljenju sklenil nas odrešiti po svojem nebeškem Sinu, ki ga naj rodi deviška mati, izbral je božjemu detetu rednika; izbral ga ni izmed knezov in kraljev, da bi se Sin njegov odlikoval s posvetnim bliščem in z zemeljsko slavo; rednik ni bil kak učen modrijan atenski, imeniten mislec, slaven govornik, niti je izbral Bog kakega državnika v

Rimu, ki so ga venčali z lovorjevimi venci, niti bogatega trgovca v Korintu, v Kartagi, ki je premogel vse z denarjem. Takega rednika Bog ni določil Izveličarju. Nego Bog izbral je v mali revni delavnici priprostega, a popolnoma pravičnega in svetega rokodelca. Temu izvoljencu bilo je ime Jožef, on naj bode varuh in rednik Jezusov; on naj občuje ž njim najpristrčnejše, naj ga vzame v naročje, naj ga sme poljubovati; svetega Jožefa naj posluša po božjem sklepu Jezus, njega naj uboga, njemu naj bode zvesto udan božji mladenič. Tako zelo počesčen ni bil nobeden drug stan, nego delavski.

Povrhu tega odlikoval je Bog in posvetil delavski stan za vse čase s tem, da si je nebeški Izveličar sam skoraj do zadnjega služil kruh z delom svojih rok, Jezus Kristus ni bil vojščak, on ni imel nikoli meča v rokah, vojskoval se ni nikoli; on ni bil uradnik, on ni bil diplomat, niti posvetni mogotec; ni bil učen profesor, ki bi razlagal temna zavozlana vprašanja modroslovna, akoravno je bil čez vse druge sposoben za to. Njega gledamo v delavnici, teše les in pada mu s čela pot. Delavnico posvetil je on s svojim potom priprosto, toda delo je počastil in blagoslovil s svojim trdom in delom.

Mi vsi lahko rečemo: Izveličar je naš! on je Izveličar vseh ljudij, vseh stanov, vseh časov; posebej pa delavci lahko rekó: Kristus je naš. Milijonar, kapitalist ne more reči: Mesija si je znal pridobiti mnogo kapitala, da postane uplivna oseba. Filozof ne more trditi: Moj Izveličar učil je zistem znanostni, ki se ga držim jaz še danes in ki ga zagovarjam. Kralj, knez ne more tega reči: Moj Izveličar imel je veliko politično moč; imel je velike vojske, s katerimi je cele dežele si pokoril. Le delavec nič ne pretirava, če reče: Moj Izveličar je težko delal; potil se je vsak dan, kakor se moram znojiti tudi jaz; jedel je tako slab kruh, kakor ga jem jaz. Zato velja, če jim rečemo: Kristus Jezus je prav posebno delavski Izveličar; saj je do 30. leta hotel ostati priprost delavec; v tem stanu je delal in trpel.

Hudodelstva. Na Francoskem je bilo l. 1891 — 194.673 obsojenih zaradi hudodelstev (l. 1890 — 191.766); na Laškem je bilo l. 1892 — 444.538 hudodelstev in prestopkov; dne 30. rožnika je bilo v laskih ječah 68 tisoč jetnikov. Na Nemškem je bilo l. 1893 — 430.463 obsojenih (8076 več nego 1892.) V zedinjenih državah v Ameriki je bilo l. 1892 7357 morivcev, 236 umorjenih od ljudstva, 3800 samomovricev, 82.000 jetnikov, 17.457 norcev, do 500.000 zakonskih ločitev. Jedna milijarda dolarjev (nad 20 milj. gl.) se je izdala za pijače. Drugih hudodelstev: tatvin, detomorov, ropov itd. ni mogoče prešteti. Na Angleškem je bilo l. 1893 »uradno znano« 92.087 norcev, in javno podpiranih na Angleškem in v Velisu — 1.369.651. — Skrivne grehe in skrivno revščino pa šteje le Bog sam. Te velikanske številke kažejo človeško revščino, pa tudi neskončno božjo potrpežljivost in usmiljenost. Pridigujejo nam: Vrnite se s celim svojim srcem k Bogu, da se rešite!

Chropinska sladkorna tvornica je proglasila dné 21. t. m. svoj kant. Do 18. junija se imajo oglašati dolžniki. Komisar konkurzu je deželne vlade svetnik Lammel v Kromerizu. Ta novica sicer ne zadeva neposredno nas, toda osvetljuje tudi za nas važno resnico, kako nevarno in pogubno je za delavske stanove sedanje kapitalistično gospodarstvo. Vsled nemarnosti tvorničnega vodstva se sedaj 1700 delavcev vseh obupanih z nebrotinimi kmeti, ki so prodajali peso tvornici, vprašujejo v strahu: »Kaj bo iz nas?«

Tvornico je ustanovil kardinal Fürstenberg z nekaterimi plemiči, toda ko je jela nesti, so kardinala odrinili. Zadnja leta je bila tvornica najboljša trdnjava »dajenacijonalcev«, ki so z vsemi surovostmi napadali češko narodnost. Zadnji vodja Steffen je hotel proti pravičnosti in pameti prenašlo razširiti zavod, da je potreboval 10.000 met. cent. pese na dan. Pokupoval je torej peso po celi Moravi, na Ogerskem in dolenjem Avstrijskem, in s tem, da je cent za 20 do 75 kr. dražje kupoval, je skušal uničiti druge tvornice. — To nesmiselno delovanje je provzročilo, da ima sedaj tvornica 14 milijonov goldinarjev vrednosti in 75 milijonov goldinarjev dolga. — Med tem je 1200 malim kmetom dolžna 380.000 gld., ki bodo vse izgubili. Vnebovpijoče! In sedaj ne vedo ubogi kmetiči, kaj naj bi storili za naprej. Kmalu bo treba zopet sejati peso, a — kdo jo bo kupoval? Ali bo tvornica še ostala? To so vprašanja, od katerih je odvisen obstanek tisoč ljudij. Kapitalizma kruta roka je res grozovita!

Drobtine.

Delavec jako slabo odgovarja na naše izjavo. Soc. demokratje se zvijajo in dolžijo drug drugzega, kakor mali otroci, kadar mati ali oče pokažejo brezovo palico; kričijo, lažejo in delajo drug drugzega vzrok, da bi bil drugi tepen, in bi sami zdravo kožo odnesli. Ravno tako delajo tudi naši soc. dem. Grablovic dolži Brozoviča, ta zopet drugzega itd., da nazadnje le zopet sami na ledu ostanejo. Sdrugom se pa zraven celo toliko blede, da pišejo v »Delavcu«, da v njih društvih sklepajo sami delavci v svojih potrebah in to tudi sami izvršujejo, o čemur se v naših društvih govoriti ne more. Človek mora biti res slep in gluh, da bi kaj takega verjel. Zakaj pa tako po otročje vbogate dunajsko »partajlajtungo« ali prav za prav dr. Adlerja? Le kar vam on zapové, to smete storiti, drugzega nič! Ozrite se malo nazaj na svoje skupne shode! Kdo jih je vodil in zapovedoval, ali so bili mar delavci? Ne, to so bili židovski milijonarji, kateri so obogateli le po žuljih delavcev. Kdo bo vodil vaš prihodnji shod? To bodo zopet sami židovski advokati in milijonarji, kateri vas bodo vodili za nos. Zakaj pa ne postavite povsod v svoje vrste ubogega »proletarca« delavca? Zakaj imajo masne službe pri vas le drugi iz boljših stanov, zakaj ne delavci sami? Odgovorite!

Nekaj iz deželnega zbora. Iz ljubljanske okolice: Pri letošnjem kranjskem dež. zboru so se reševale tudi prošnje raznih občin. Najzanimivejša prošnja se nam zdi prošnja županstva Gornja Šiška, Št. Vid in Jezica, da bi se tovarnam prepovedalo delavcev in delavk iz dotičnih občin jemati v ljubljanske tovarne, ker kmetovalcem poslov primanjkuje. Seveda je bila ta prošnja od deželnega odbora odbita, kar tudi drugače biti ne more. Recimo pa, ko bi bila ta prošnja, katero so župani brez vprašanja dotičnih odborov vložili, sprejeta in postavno potrjena, koliko stoterim delavcem bi se kruh odvzel, ki ga sedaj uživajo v tovarnah. Delavci in obrtniki smo pač vsi iz kmetskega stanu in mu želimo vse dobro, ker ako ima kmet 5 do 10 otrok, zamore svojo kmetijo zapustiti le enemu svojih otrok, drugi morajo gledati, da si drugače svoj kruh prislužijo, bodi že, da se kake obrti poprimejo ali pa gredo v tovarne za delavce. Tiste razmere, ki vedno bolj tarejo kmeta in ki so provzročile, da kmet vedno bolj propada, so jedini vzrok, da poleg drugih stvari manjka kmetu tudi — poslov. Saj kmetovalci sami iz nekaterih krajev trumoma zapuščajo svojo domovino in gredo v daljno Ameriko. Zdi se, kakor bi potapljanje ladije kmečkega stanu najbolj čutili kmetje sami. — Mi odkritosrčno s kmeti vred zalujemo, da so njihove razmere tako žalostne, bojujemo se proti soc. demokratom, ki trdijo, da kmetom ni več pomagati, toda prepričani smo, da bi kmetje sami najpreje jeli goniti ljudi z doma, če bi vsi doma ostajali in hoteli živeti od njihovih pičlo ubozih dohodkov. Drugzega nam vsem skupaj ne kaže, nego organizovati se in stopiti v boj proti — liberalnemu kapitalizmu. Potem ne bo manjkalo tudi kmečkemu stanu ni jela, ni — poslov.

Svoji k svojim! Malo je tako krivičnih besedij, kakor je ravno v našem času tolikrat rabljena »svoji k svojim«. Oznanja se v gostilniškem dimu, po ulicah, po časnikih, a gorjé tistemu, ki bi ji zaupal. Gorjé tistemu, ki bi se dal vjeti njeni vabljenosti in bi v svoji priprostosti kedaj potrkal na vrata kakega mogotca v imenu in po načelu »svoji k svojim«. Kadar pridejo na vrsto denarne stvari, kadar je treba v dejanju pokazati, koliko se drži z domačini, tedaj vzame zlomek vse »svoji k svojim« in tujec odjeda — dobiček. Ljubljanski mestni očetje so na sluhu, da se skregajo zavoljo najmanjšega napisa, če se pri njem premalo povdarja »svoji k svojim«; toda v navadnem življenju najemljejo za vsa dela, katera so višja nego pometanje ulic, najpreje — tujce. Ljubljanski vodovod, tlak, gledišče itd. je bilo plačano brez ozira na »svoji k svojim«. Še bolj znamenito je n. pr., da je za »Narodni dom« delalo — tujstvo. Da so sobni slikarji v ravno tem domu in v bolnišnici iz tujine se najemali, da niti samoslovenskih deščic niso delali samo Samoslovenci, je javno znano, kakor je tudi znano vsakemu javnemu otročaju, da se s tem, če se zavaruje kdo pri kaki posebni banki, dobi odveza od vsega nemčurstva in izdajavstva. Dokazov je preveč, da bi rekli kaj drugzega nego: Trobente javnega menenja pojte se solit s svojim »svoji k svojim«. Mi pa seveda pri tem nismo nikdar rekli, da so se kedaj ljub-

ljanski mestni očetje potegnili za domače obrtnike, ali da bi bil kdaj merjevec Difé (Duffé) ali sobni slikar Stare podpiral domače delo.

Bogati škofje. Socijalisti kaj radi zabavljajo proti katoliškim škofom in redovnikom, katerim očitajo bogastvo in razkošnost. Zato podajemo za vzgled lani umrlega graškega kneza in škofa dr. Cvergerja. V sodnijskem inventaru je cenjena vsa njegova obleka in vse perilo — 7 gl. 30 kr., reci: sedem gl. trideset kr. Najdražja stvar njegove osebne zapuščine je bila ura, ki je bila z jekleno veržico cenjena na ogromno svoto 4 gl. — Sam zase torej rajni škof ni toliko potreboval, kakor navadni, neuki, socijalistični kričači. Živel je vedno samo za druge. Sebi je utrgal, da je cerkvi in revežem mogel deliti stotisočake. Če bi judovski milijonarji, ali socijalistični voditelji, Zinger, Adler ali pa tudi navadni agitatorčki, o katerih se največkrat sliši, da so malokdaj trezni, in drugi tako živeli, bi kmalo nehali socijalno vprašanje.

Blagostanje v prihodnji socijalni državi. Kako dobro bode vsakemu, kadar bodo imeli socijalisti vso vlado v rokah, pričata nam sledeči sličici: Mestni svet sv. Dionizija pri Parizu nabaja se ves v rokah pristašev soc. demokracije. Predno so prevzeli skrb za mesto sedanji modrijani, je bilo premoženja 200.000 fr. — ti so sli rakom zvižgat, naredil se je dolg dveh milijonov fr., h kateremu je prirastel še primanjkljaj 300.000 fr. Razven tega so odpravili zavod za stare reveže in jih zapodili na cesto. V nemškem mestu Mühlhausen ima ondodni soc. dem. časopis svojo tiskarno, kjer se delavcem prav dobro (!) godi. Delati morajo 12 ur na dan, stavci še povrh 3 do 4 ure zastoj. Često delajo do polunoci. Presledki opoldan so tako kratki, da se še najesti ne morejo. Sijajni pogled v bodočnost! Veselite se! ali pa recimo rajše: Tacega raja, reši nas o Gospod!

Koliko je ljudij na svetu? Sloveči angleški narodoznanec I. Šuling (Schooling) je te dni priobčil številke, katere znašajo po njegovi natančni sodbi prebivalstvo na svetu. Po njegovem ima — 825,954.000 Evropa, — 357,379.000 Afrika, — 163,953.000 Amerika, — 121,713.000 Avstralija in otoki 10,750.000 Skupaj torej: 1380 milijonov.

„Volksfreund“ (brnski) in drugi socijalni listi. V Mor. Trebovici je vprašal neodvisni socijalist Markus »sodruka« Pokorny-ja, vrednika soc. dem. »Volksfreunda«: »Koliko časa še mislijo židovski vodniki soc. demokracije izkoriščati delavce ter se masiti z njih žuljevimi novci?« Pokorny je na to vprašanje — modro molčal, ravnanje po resničnem pregovoru: govoriti je srebro, molčati pa zlato. Ako bi bil hotel odkritosrčno odgovoriti, bi bil moral reči: vekomaj! A to ni mogoče, ker služi isti mož v svojem časopisu židom. Spozna se to tudi iz očitjanja, (zgodilo se je tudi v Mor. Trebovi), da priporoča v »Volksfreundu« oderuško tovarno za obutalo v Medlinku. Na to se je odrezal, da se berejo časopisi spredaj, ne pa zadaj. Toraj samo spredaj smete soc. sodrugi svoja glasila čitati, tam kjer se oznanjuje, plačajte, pomagajte,

prispevajte; le spredaj, kjer se zabavlja črez kapital, cerkev itd., a kar stoji na zadnji in predzadnji strani, to ni za navadne socijaliste, tega »ne razumejo«. Zato prinaša dunajski »Arbeiter« na svoji predzadnji strani borzne vesti. Kaka bratska ljubezen med socijalisti in njihovimi — židi! Prvi prebirajo prve strani časopisov, drugi pa zadnje, namreč o borzi in kapitalu.

Nesreče. V Roki Muntensu v Severni Ameriki se je ponesrečilo dne 21. t. m. v premogokopu do 70 ljudij. Več dnij niso mogli do nesrečnikov. — V Keekenu na Nemškem se je na neki ladiji vnel dinamit dne 19. t. m. Vpliv te razstrelbe, ki se je dogodil med 5. in 6. uro zvečer, je bil strahovit. Jedna zadeta ladija se je popolnoma razdrobila, druga se je vnela. V sosednih vaseh se je vsled silovitega zračnega pritiska podrlo več hiš. V vseh mestih in selih v daljnem okrožju se je razdrobilo mnogo oken. Po raznih krajih so mislili, da je potres. Po razstrelbi nesrečno umorjenih je bilo 13, ranjenih 4. — Povodnji se kažejo po raznih avstrijskih krajih. V Libnu na Češkem je Veltava dne 26. t. m. stopila za 2 metra iz struge, poplavlila je 33 hiš, med njimi dve tvornici; do prvega nadstropja je segala voda. Ljudje so morali zlesti skozi okna prvega nadstropja v čolne, da so se rešili.

Nesreča pod zemljo. Dne 16. t. m. ob 6. zjutraj je šlo 288 rudokopov na delo v jamo »Hohenegger« pri Karvinu na moravsko-sleski meji. Kmalu po 6. uri se začuje grozen pok; razpočili so se plini in grozovita nesreča se je zgodila. Ubilo je 49 oseb in mnogo jih je nevarno ožgalo. Uboge družine! Ljubljanskega slov. kat. del. društva udje so se v bratskem spominu spomnili nesrečnikov s tem, da so bili v ponedeljek dne 25. t. m. v obilnem številu pri sv. maši ki se je darovala za uboge rudokope v ljubljanski stolnici.

„Delavcu!“

V zadnji številki »Delavca« natisnjena je neka izjava s podpisom: Anton Grablovic. V tej izjavi trdi Grablovic, da ni res, da bi bil on v Zagorju na shodu kdaj govoril tisto, kar sem jaz trdil v svoji izjavi v »Slovencu« in »Glasniku«. Ravno v tem listu spravi se je name neki »Lucifer«, toda ta »Lucifer« je tako šepav, da se mi sto tacihi ni treba bati. Gledé tega, kar trdi ta klasični »Lucifer«, da je govoril Urbančič o »slov. kat. delavskem društvu«, mu moram povedati, da mi je Urbančič sam rekel, da je razven jednega stavka namreč, da v odhodu slov. kat. delavskega društva »ne morejo trpeti pametnih ljudij, vse laž. «Lucifer«, vse drugo je zopet tvoje delo! Če iz kakega društva izstopi par udov, kateri iščejo po družtvih osebne časti, ni to nobena zguba. Tebi »Lucifer« pa vse take prav iz srca privoščimo. Morda jim boš ti bolje »kadi!«. Da sem tudi jaz svoj čas zahajal na vaše shode, tega nikomur ne tajim. Če mi toraj Grablovic očita tisti govor v Schreinerjevi pivarni, moram priznati, da sem ga res govoril, kar sem pa vže Bog zna kolikokrat obžaloval, in tudi sedaj tukaj javno obžalujem. Tistim pa, ki so pri socijalni demokraciji in tudi vsem drugim naj pa povem, da sem jaz takoj, ko sem spoznal socijalno demokracijo, ji obrnil hrbet s prepričanjem, da ona ne bo osrečila nikdar delavskega ljudstva, ker nima pravega temeljna; to naj jim bo v spodbuj, da se tudi oni ohrabré in javno pokažejo svojo pravo voljo in notranje prepričanje. Zato raj delavci! Storite tako, kakor sem storil jaz, in ne hlapčujte židovsko brezverski socijalni demokraciji, katera vas na podlagi brezboštva tira v staro paganstvo in sužnost.

Jos. Gostinčar.

Prihodnja številka Glasnika izide 11. aprila.